ИНТЕРВЈУ: ПУБЛИЦИСТА МИЛОРАД ВУКАШИНОВИЋ, ПОВОДОМ ИЗЛАСКА ЊЕГОВЕ НОВЕ КЊИГЕ „ТРЕНУТАК ИСТИНЕ” У ИЗДАЊУ „НАЦИЈЕ”

Полигон „Балкан” и друге лекције

Из раздобља „кризе демократије”, које је трајало још од шездесетих година, деведесетих смо ступили у епоху „после демократије”. Дубину и далекосежност те епохалне промене, тог ступања у једну сасвим друкчију цивилизацијску и егзистенцијалну ситуацију, мало ко у српској интелектуалној и политичкој „елити” је на време схватио. Међутим, и да је вођена идеална политика, изгледа да исход не би био много бољи. „Наша криза” је и осмишљена тако да се у њој експериментално провере кључни управљачки инструменти глобалистичког пројекта и да се успоставе „правила игре” нове епохе, а „ми смо у тој причи били изабрани да страдамо”

НАЦИЈА ПРЕС

У едицији „Елементи” месечника „Нација” недавно је изашла нова књига угледног новосадског телевизијског новинара и публицисте Милорада Вукашиновића. Књига обухвата десет изванредних огледа, у широком тематском распону од „потраге за изгубљеним поретком” („Глобални неред”), преко везе „треће америчке империје” и

исламизма, до постмодерних медија као глобалног управљачког инструмента, цензурисања злочина над Србима у недавним ратовима и „реформе" пензионог система у Србији („Неолиберални лапот"). Сваки од тих огледа битно подиже стандарде у домаћој публицистици и излаже важну аргументацију која нам веома недостаје у једној трустној и ризичној епохи каква је ова наша.

Тим поводом, за прво online издање „Нације" разговарали смо са Милорадом Вукашиновићем.

• Књига „Тренутак истине" продубљено је промишљање кључних феномена наше епохе и наше државе, али, са становишта будућих генерација, потенцијално и једна специфична хроника, неподмитљиво огледало пред којим сви стојимо. Какве су реакције публике и критике?

Реакције читалачке публике и критике на појављивање ове књиге битно су различите, баш као и 2003. године, када сам објавио претходну књигу „Суочавања". И овога пута критика углавном пређуткује постојање моје најновије књиге. Претпостављам да је основни разлог у чињеници да је реч о штиву које не задовољава критеријуме „политичке коректности" успостављене после 5.октобра 2000 године, од када Србија живи у стању „постмодерне окупације". Истина, треба рећи да је овде реч и о планетарном феномену, чији је балкански локални одјек углавном карикатуралног карактера. Управо ових дана прочитао сам у „Политици" један невероватан текст у којем аутор конструише сличности између менталитета српских хајдука и америчких каубоја, ваљда да би дочарао „природност" и „логичност" нашег убрзаног приближавања „евроатлантским интеграцијама". Ето, тиме се углавном баве наша „наука и аналитика".

Ипак, упркос описаном стању духа у Србији и бројним препрекама, књига „Тренутак истине" некако се пробија до читалаца, првенствено захваљујући промоцијама и гостовањима на неким локалним новосадским телевизијама.

• Једно од Ваших трагања у књизи усмерено је на осветљавање смисла глобалистичког пројекта, „постнационалног глобалног система”, и на прогнозе о његовим стварним коначним исходима. До каквих сте налаза дошли?

Присталица сам теорије по којој је анализи савремене епохе потребно приступити на један потпуно нов методолошки начин. За разлику од оних који тврде да је садашњи „глобални неред” некакав пролазни историјски ексцес у међународним односима, мишљења сам да ћемо још веома дуго живети у једном потпуно недефинисаном институционалном и међународно правном вакуму са елементима хаоса. Основне узроке оваквог стања видим у тенденцијама које су унутар западних друштава отпочеле још шездесетих година прошлог века. Наиме, тада је на Западу настао „структурални дефект капиталистичке привреде”, што је проузроковало огромне промене, како на унутрашњеполитичком, тако и на спољнополитичком плану. Ове процесе теоретичар Хантингтон још у то време означио је као „кризу демократије”. Као одговор на „кризу демократије”, елитистички кругови Запада осмислили су модел „транзиције”, што је на унутрашњем плану довело до „обуздавања демократије”. То је у друштвеној пракси произвело процес „незапамћене милитаризације Америке и јачања војно индустријског комплекса”, као и бекство државе из социјалне сфере. На спољнополитичком плану осмишљен је глобализам као идеолошки основ „новог светског поретка” у којем ми управо сада живимо. Промене деведесетих година прошлог века у Европи и на некадашњем комунистичком Истоку само су рефлексија на процесе који су отпочели пре неколико деценија у епицентру кризе, на капиталистичком Западу. Тријумф обједињеног Запада у Хладном рату представља пирову победу, о чему сведоче драматични догађаји од 11. септембра 2001. године у Америци, који су доказ да је системска криза капитализма ушла у драматичну фазу.

По мени, у овом тренутку је мистерија одрживост једног таквог стања, односно одговор на питање докле сеже моћ друштвеног инжењеринга, као једног система невиђене манипулације друштвеном свешћу људи, првенствено у Америци. Мислим да је у ери председника Буша Млађег први пут моћ „медијске индустрије лажи” озбиљно нарушена. Уосталом, све је мање Американаца који верују у причу о Бин Ладену и 11. септембру.

РЕВОЛУЦИЈА КАО КАПИТАЛНА ИНВЕСТИЦИЈА

• Балкан, нарочито српске земље као срце екс-ју простора, постали су експериментално поље за проверу кључних управљачких инструмената глобалистичког пројекта и зона у којој се легитимизују најопаснији преседани?

Југословенска криза је од прворазредног значаја, пре свега у симболичком смислу. Није била нимало случајна околност да смо више од петнаест година били у средишту светске политике. Суштински, југословенска криза уопште се није разликовала од свих оних сукоба локалног карактера каквих је било после Другог светског рата. Она је, међутим, искоришћена за стварање одговарајућих политичко-правних преседана који се данас мање-више примењују и у другим неуралгичним деловима света. Један западни теоретичар је дешавања на овим просторима описао као „тест случај" западне политике. Заиста, после овдашњих догађаја, свима у свету постало је јасно да су у југословенској кризи нестали Уједињене нације и међународно право. Бомабардовањем наше земље, Запад је и симболички из периода „кризе демократије" ушао у епоху „после демократије".

Коначно, на нашем простору испољиле су се и неке од основних геостратешких тенденција које су још увек актуелне у светској политици. На Балкану је првенствено промовисана нова улога Америке у Европи, која се састоји како у спречавању потенцијалне еманципације Европе, тако и у потискивању Русије са међународне позорнице. Занимљиво је да у тој геополитичкој игри Америка подстиче и радикални исламизам, који је одређени глобални импулс исказао и током ратова и криза на постјугословенском простору.

• Да ли су они који су водили српску политику деведесетих суштински схватили шта се око њих, и са њима, заправо дешава?

Тешко је о томе дати прецизан одговор. Многе важне архиве још увек су затворене за истраживаче, нису сачињавани записници са седница, што опет није случајно. Данас, о

истом догађају, актери говоре сасвим различито. У сваком случају, мислим да је Милошевић сасвим разумео смисао југословенских дешавања. Истина, можда више неком својом интуицијом, него осмишљеном стратегијом. Али, сасвим је сигурно, није имао праве сараднике и геополитички образовану елиту. Велике проблеме имао је и са руководствима у Крајини и Републици Српској. Неки од њих били су током рата најгласнији националисти, а у ствари сво време су радили за Американце, попут Биљане Плавшић и Милана Бабића. Са ове дистанце, за мене је веома спорна и улога др Радована Караџића, као и најближег Милошевићевог окружења, на челу са Јовицом Станишићем.

Ипак, и да је вођена идеална политика, исход не би био много бољи. у Европи, и ми смо у тој причи били изабрани да страдамо.

• Тврдите да 5. октобар „ни у том смислу“ није донео промене на боље?

Пети октобар 2000. године само је наставак драме српског народа. Управо дешавања у земљи после овог догађаја потврђују основаност тезе да су овде примарну улогу играли геополитички интереси великих сила. Пети октобар је највећа инвестиција Запада у Србији. Било је то улагање у довођење на власт отворених марионета Америке које су имали само један задатак: да омогуће даље комадање српског историјског и етничког простора. Када видите за шта се данас залажу министри из „Ђинђићеве владе”, све вам је јасно. Готово сви одреда подржали су отцепљење Црне Горе, а велики број њих данас подржава „независно Косово”, попут Чедомира Јовановића и Горана Свилановића. Ништа бољи нису и ови из Демократске странке, Г 17 и СПО а.

У том погледу, једини изузетак је Коштуница, који је ипак, у другом делу мандата, донекле показао државничко понашање.

ПОРАЗ ИДЕЈЕ ЗАПАДА

• Да ли је 5. октобар, својим стварним ефектима, барем допринео распршивању „наивности пука”, одагнавању усмерених пропагандних илузија, и шта би то могло конкретно донети на изборима који следе?

Мислим да је веома брзо после 5. октобра идеја Запада у Србији дефинитивно поражена. Не само због тога што је изостала обећана помоћ, већ пре свега због понашања саме ЕУ и Америке. Уцене и понижавања не престају ни до данас. Од Србије се данас тражи оно на шта не би пристала ни најзаосталија афричка племена: да препусти свету српску земљу Косово и Метохију најокорелијим бандитима и убицама, које тај исти Запад промовише као некакве „демократске лидере”. Или узмите за пример случај Насера Орића у Хагу, као и бројна нерасветљена убиства почињена над српским цивилима широм бивше Југославије. Све те окореле зликовце Запад је, крајње цинично, наградио. Само се од Срба тражи „суочавање са прошлошћу” као услов за некакав ритуални пријем у Европу.

На унутрашњем плану, земљом је завладала потпуна апатија. Србији се догодио феномен „разочарања у демократију”, као последица примене модела „неолиберализма” у економско-социјалној сфери. Више од милион незапослених, који су потпуно искључени из свих друштвених токова, појачава осећај потпуног националног и државног краха, код већине људи.

• Питање ЕЛИТЕ постало је једно од општих места у ововременим српским разговорима, и не само српским. Болно место. „Она глава од које риба почиње да смрди.” Каква су Ваша конкретна искуства са српском елитом: постоји ли, како је распоређена, има ли знања, храбрости и „морални капацитет” да преузме одговорност у једној овако тешкој ситуацији?

Питање „елита” једно је од најсложенијих питања. Генерално, утисак је да је српска интелигенција углавном затајила. Она није пратила и познавала светске процесе и била је у оковима „титоизма”. Они што су касније писали о феноменима, којима се и сам бавим у књизи, учинили су то сувише касно.

Други разлог који бих истакао односи се на манир овдашње политике да „науку држи изван главних токова одлучивања”. То деградира позицију елите у друштву и погодује моралној корупцији интелигенције. Парадигма таквог односа је положај Универзитета, који би у сређеној држави требало да буде ковачница државних кадрова.

Ипак, да ствар није изгубљена сведоче појединци који, упркос негативним тенденцијама, објављују књиге, часописе, организују акције различитог карактера, доказују да је можда решење у некој врсти „хоризонталног повезивања” свих оних који теже превазилажењу једног стања апатије и немоћи што је захватило велики део наше интелигенције.

• Црна Гора, у којој сте рођени и где живи део Ваше породице, постала је иностранство. Како то примате данас, пола године касније, и шта ће то заправо донети, свима нама?

Боравећи и ових дана у Црној Гори, уверио сам се, по ко зна који пут, у сав бесмисао раздвајања Црне Горе од Србије. Не улазећи детаљније у оно о чему сам већ опширно говорио и писао, овога пута бих издвојио један утисак који сам раније више интуитивно наслућивао, као сасвим извесну последицу сепарације. Реч је о стању потпуне културне провинцијализације, коју закономерно производи „независна Црна Гора”. На тај начин ствара се једно болесно друштво, где престаје било каква креативност, као логична последица недостатка конкуренције, на једном малом простору где неколико људи на власти или блиских властима одређује шта треба да се говори, пише, мисли. У таквом амбијенту, све је могуће, па и то да прва жртва због написаног и изговореног у независној Црној Гори буде нико други до главни заговорник независности, „дукљански идеолог” писац Јеврем Брковић, који се у свом последњем роману усудио да пише о мафији, обогаћеној на несрећи ојађеног народа. Све то појачава осећај страха и безнађа код свих, независно од тога како се национално или партијски изјашњавају. Било би сувише наивно очекивати, да ће се ови процеси преко ноћи зауставити. Дакле, Србија је добила још једног нестабилног суседа, и то је оно што свакако забрињава.

ПОСЛУШНОСТ С ПУКОТИНАМА

• У једној недавној анализи тврдили сте да је Мило Ђукановић принуђен од стране својих америчких ментора да се повуче са свих државних функција због тога што је допустио превелико јачање руског фактора у Црној Гори?

За мене лично „абдикација Мила Ђукановића" представља логичан исход дешавања у последњих 10 година. Да будем сасвим јасан, он је спроводио веома послушно све налоге Вашингтона. Дакле, узрок његове смене није толико у његовој непослушности, колико у чињеници да је та послушност имала озбиљне пукотине. Доказ за то је продор „руског капитала", што је био један пре свега изнуђен потез, проузрокован доказима које против Ђукановића поседује италијанско тужилаштво. Сетимо се и писања загребачког „Националa", иза којег је стајао амерички амбасадор Монтгомери, као и пресуде мафијашком босу Куому, у којој се на десетак места помиње бивши премијер.

Изгледа парадоксално, али продору „руског капитала" у Црну Гору, погодовала је и изразито прозападна, готово антируска политика власти у Београду у претходном периоду. Русија има своје стратешке интересе на Балкану, па је приватизацијом у Црној Гори, у одређеној мери, настојала да и даље остане у игри. Руске инвестиције у Црној Гори показују да је њихова дипломатија лишена емоција и да је заснована на начелу прагматизма. Председник Путин није се случајно састао чак два пута са Ђукановићем. Уосталом, Русија је приватизацијом Комбината алуминијума у Подгорици дала одлучујућу финансијску потпору независности, а као што се зна, међу првима је признала и исход најблаже речено спорног референдума. Та врста проактивне политике Русије, није могла да остане непримећена на Западу. Због тога је Ђукановићу препоручено да „абдицира".

• А како тумачите „добросуседско” примање Агима Чекуа у Подгорици, на највишем нивоу? (Постоји ли опасност да се оваква Црна Гора од некада „другог ока у глави” претвори, за Србију, у део непријатељског окружења?)

Независна Црна Гора, закономерно постаје манипулативни фактор атлантске геостратегије у регији. Дакле, иза сусрета Ђукановића и Чекуа стоје њихови амерички ментори. Наравно, реч је о гесту који је изразито непријатељски према Србији, али и ништа мање понижавајући за саму Црну Гору, која постаје не само антисрпска држава, већ и део једног ширег проамеричког исламистичког геополитичког пројекта, названог „Трећа америчка империја”, о којем су својевремено писали чланови Савета за Иностране послове САД Хајлбрун и Линд. Дакле, за мене је долазак Чекуа гест којим се симболично Црна Гора укључује у пројекат „мале Турске на Балкану”, коју симболизује албански чинилац.

• Да ли је данас, после свега, тешко бити Црногорац у Србији?

Покојни професор Јован Рашковић својевремено је на једном митингу рекао да је најтеже бити Србин у Србији. Ситуација је тренутно још тежа, јер је степен демонизације свега што је српско и национално достигао у данашњој Србији неподношљиве размере, и по томе смо у овом тренутку заиста „јединствен случај”.

Иначе, сматрам да је велики број људи пореклом из Црне Горе овде у Србији водио једну срамну кампању, која је намерно осмишљена како би се Србија што више иритирала. Али не треба заборавити и да је значајан број странака подржавао отцепљење Црне Горе. За тај пројекат сепаратисти су у Београду имали већу медијску подршку него присталице заједничке државе.

ИЗНЕНАЂЕНОСТ СНЕГОМ У ЈАНУАРУ

• А да ли је тешко бити Србин у Црној Гори (пошто је већи део Ваше породице управо у тој позицији)?

Срби у Црној Гори су у време владавине Ђукановића проглашени „реметилачким фактором". Мислим да ће у независној Црној Гори степен дискриминације Срба бити још већи. Нарочито ће на удару бити Српска православна црква, српски језик и ћирилица. Реч је о пројекту који актуелни режим спроводи по налогу Американаца и Ватикана. То ће, по мом мишљењу, изазвати „тихи егзодус Срба" и то је свакако најтрагичнија последица овог „референдума". Такође, треба рећи да су Срби у Црној Гори потпуно неспремно дочекали разбијање заједничке државе. Осим Српске цркве, данас у Црној Гори нема српских културно-просветних институција, што додатно отежава ионако већ довољно тешку ситуацију.

Мислим да посебан проблем представља и политика Србије, која уопште не поставља питање положаја својих сународника у новонасталим државама. Срби су свуда у окружењу изложени невиђеним прогонима и систематској асимилацији, уз уочљиву незаинтересованост и немоћ матице да макар ублажи њихове свакодневне патње.

• Пре неколико дана најзад је завршен аутопут Београд–Нови Сад, а најављено је да би на пролеће требало да почне концесиона градња аутопута Хоргош–Пожега. Из перспективе некога ко живи у Новом Саду и одлично познаје „стање духова" у Војводини, да ли ће ти путеви убрзати приближавање (јачање Целине), или ће бити „путеви лаког разлаза"?

Најпре желим да кажем да не видим никакву разлику између војвођанског аутономаштва и црногорског сепаратизма. Реч је о продуктима титоизма, чија је основна

карактеристика испразност, недостатак аргумената и вербална агресивност.

Мислим да је усвајањем овог Устава коначно скинуто питање да ли Војводина припада или не припада Србији. Трагично је, међутим, да смо се свих ових година бавили у суштини једном бесмисленом темом, коју је наметао, уз потпору Запада, један „политички кловн", припомогнут од стране Демократске странке и странака мађарске мањине. Тако је стално стваран утисак о некаквим тензијама у овом делу Србије. Тек сада се види колико је значајно што је у Војводини снажна Српска радикална странка, која је најзаслужнија што ово питање није постало предмет неке нове трговине српским територијама. Наравно, сада се стварају претпоставке за остварење капиталних пројеката као што је овај ауто пут, али и за реализацију једне далеко промишљеније демографске политике, а она опет није могућа без одговарајуће политике у сектору пољопривреде, коју „неолиберали" систематски уништавају.

Не заборавимо да је „српско аутономаштво" донекле и последица краха војвођанског села и о томе свакако треба водити рачуна.

• У новинарству сте прошли све, од студентског листа до уредника Информативног програма државне ТВ. Како оцењујете професионални ниво медија и медијски простор данашње Србије?

У данашњој Србији веома је мало српских медија. Углавном су то амерички медији, који нуде јефтину забаву и у функцији су „симулирања демократије". Ништа није боље стање ни на националној телевизији, која глуми некакав јавни сервис европске Србије. Заправо, главни уредник те телевизије је амерички амбасадор, чије понашање је скандалозно. Просто је невероватно шта овај трећеразредни дипломата себи допушта у Србији! Све његове глупости принуђени смо да слушамо преко јавног сервиса, у ударним терминима, свакодневно, и да све то, наравно, још и финансирамо.

Иначе, потпуно сам свестан чињенице да се последњих година телевизија претворила у средство забаве. Реч је о трансформацији која је идеолошке природе, у којој телевизија гледаоце третира као „потрошаче". Због тога изостају озбиљне социјалне и политичке

теме. Све то, наравно, проузрокује и пад квалитета новинарске професије, у којој су такође карактеристична велика социјална раслојавања, као и губитак некадашње сигурности, што новинаре чини послушним и зависним од страних послодаваца. Просто је невероватно каквим су понижењима подвргнути новинари, који раде у прозападним редакцијама у Србији. Део њих пристаје на ту улогу услед социјалног безнађа иманентног садашњој Србији.

Што се писаних медија тиче, они су претворени мање или више у таблоиде, док у периодичним часописима има одређених позитивних помака ка критичком и аналитичком новинарству.

ДОМЕТИ СОЦИЈАЛНОГ ИНЖЕЊЕРИНГА

• Постоји озбиљно аргументована теза да су медији пресудно допринели „производњи и индуковању историје" на нашим просторима. После свежег искуства са Црном Гором и покушаја да се почетком 2006. медијски затрују међунационални односи у Војводини, да ли Вам звучи реалније иначе застрашујућа реченица: „Нека у мојим рукама довољно дуго буду кључни медији и ја ћу учинити да већинско расположење у Србији буде антисрпско"?

Бојим се да су такозване националне снаге медијски простор, културу и просвету мање-више препустиле ен-џи-о сектору. Суштински, реч је о најопаснијем процесу, чији је смисао у промени „културног идентитета". У овој земљи постоји читав низ пројекта који се отворено финансирају из специјалних фондација страних обавештајних служби и сервиса. Један од њих је „Егзит".

Добар пример су и нови „уџбеници историје" за земље југоисточне Европе, који су писани на Оксфорду. У тим књигама се и не помиње Јасеновац, али се зато нашироко

говори о „геноциду у Сребреници”. Најгора ствар је да ова држава на све то пристаје и практично саучествује у процесу систематског уништавања образовног нивоа у земљи. Томе свакако доприноси и тенденција да се култура и образовање, све више препуштају „стихији тржишта”, дакле да се држава свесно повлачи из финансирања школа, универзитета, културних институција. Читави научни институти препуштају се у руке „сумњивог капитала”, што производи „одлив мозгова” махом у иностранство. На тај начин, смањује се, поред свега осталог, и демографски потенцијал Србије, што је дугорочно гледано најозбиљнији проблем српског народа.

Посебно бих желео да истакнем да су највеће жртве „медијског духовног инжењеринга” младе жене. Погледајте само како је медијски деградирана улога мајке, односно како се на перфидан начин као модел „успешне жене” промовишу разне певачице, манекенке са тобоже успешним иностраним каријерама, и тиме легализује један вид „прикривене проституције” и трговине белим робљем. Други вид понижавања жене одвија се под слоганима њене „еманципације”. Никада у медијима није било више приче о „женским правима”, односно никада та права нису била суштински мања. Реч је заправо о томе да је „неолиберализам” суштински против живота. Због тога су жене толико на удару.

• Срели смо Вас недавно на Сајму књига у Београду. Да ли сте се нарочито обрадовали неком наслову?

Сајам је јединствени празник писане речи и најпотпунији доказ да и у ери информатичких достигнућа вреди писати књиге. Књига ће, упркос свим песимистичким прогнозама, опстати. Иначе, на мене је дубок утисак оставила монографија недавно преминулог колеге Зорана Богавца „Нечујна звона — хришћанско наслеђе Косова и Метохије”. Та изузетна књига показује и сву виталност малих издавача, који често један у основи државни посао могу да осмисле и остваре на врхунском нивоу, надокнађујући ужасно нечињење државе. **<**

БИОГРАФИЈА

Милорад Вукашиновић је рођен 25. новембра 1967. у Беранама, Црна Гора. Србин (што, на жалост, ни данас није сувишна напомена). Дипломирани правник.

Новинарством је почео да се бави пишући коментаре за новосадски студентски лист Индекс. Телевизијским новинарством бави се од 1992. године. У РТС — Телевизији Нови Сад радио је у Информативном програму, где је био и помоћник главног и одговорног уредника за Информативни програм. Извештавао је са најзначајнијих политичких догађаја у земљи, а током 1993. и 1994. и са ратом захваћених подручја у Републици Српској Крајини (за потребе РТС и Телевизије Крајине). Од октобра 1998. до фебруара 2000. године обављао је функцију одговорног уредника Програма „НС плус". Одлуком тадашњег генералног директора РТС смењен је са овог места 5. фебруара 2000, после чега убрзо напушта државну телевизију.

Од октобра 2000. до данас, уредник је и водитељ политичких емисија које су емитоване на телевизијама „Јесењин", „Мелос" и „Мост" у Новом Саду. Њихов садржај је делимично, по избору аутора, пренет у књигу „Суочавања" (2003).

Добитник је Годишње награде РТС 1998. за уређивање Јутарњег програма Телевизије Нови Сад.

Ожењен је Маријом и отац Николе и Милоша. Живи и ради у Новом Саду.